

KENNISMAKINGSBEZOEK STEUNPUNTEN ZELFHULP

Eindhoven, pand informele zorg, maandag 30 november 2015

Staatssecretaris Van Rijn maakt kennis met Zelfhulp

Verslag Gonny Koolen

1. Welkom

Dagvoorzitter Pieter van Harberden opent de bijeenkomst en heet de staatssecretaris en alle aanwezigen van harte welkom in het huis van de informele zorg. Hij wijst erop, dat Eindhoven de eerste gemeente is waar informele zorg in de praktijk gestalte heeft gekregen. Het Netwerk Zelfhulp Zuidoost Brabant vierde hier kort geleden haar 25 jarig jubileum.

Namens Zelfhulp Nederland spreekt hij de hoop uit, dat de staatssecretaris met dit kennismakingsbezoek een goede indruk krijgt van zelfhulp, van verschillende zelfhulpgroepen en van de regionale steunpunten die zelfhulp ondersteunen.

Foto: Pieter van Harberden verwelkomt de staatssecretaris

2. Informele zorg in het gemeentelijk beleid van Eindhoven

- Een investeringsagenda van 16 miljoen

Lenie Scholten, wethouder Zorg in Eindhoven, krijgt het woord. Ze kwam 6 jaar geleden als wethouder op werkbezoek bij het steunpunt zelfhulp en dat was haar eerste kennismaking met de informele zorg in Eindhoven. Eindhoven heeft een traditie m.b.t. informele zorg. Lenie is blij met de Brabantse mentaliteit. Het zijn doeners. Niet lullen maar poetsen.

Inmiddels heeft de gemeente Eindhoven informele zorg als beleidsitem opgenomen en een visie geformuleerd. In het kader van de transformatie is deze benadering recent nog geheel vernieuwd, genaamd "Wij Eindhoven". Ze noemt dit de investeringsagenda van Eindhoven voor de informele zorg (zelfhulp, vrijwilligerswerk en mantelzorg). Deze investeringen bedroegen in 2015 13 miljoen en voor 2016 gaan ze naar 16 miljoen.

- Mensen weer in hun kracht krijgen door met elkaar te delen

Lenie benadrukt dat iedereen iets kan overkomen. Het hoort bij het leven dat je op enig moment in een kwetsbare situatie komt. Het is de uitdaging om mensen vanuit deze kwetsbare situatie weer in hun kracht te krijgen om je dagelijkse leven weer goed te kunnen leven ondanks je beperking. De mensen komen in hun eigen kracht door er over te praten met lotgenoten en door het met elkaar te delen. Dit is informele zorg.

- Informele en professionele zorg verbinden!

Deze informele zorg is heel erg belangrijk naast de professionele zorg die soms te veel wil doorschieten en te veel wil problematiseren. De professionele hulpverlening is vooral gericht op het NIET KUNNEN. De problemen worden overgenomen, uit handen genomen en de patiënt wordt niet in zijn kracht gezet.

De grote vraag is hoe krijgen we verbinding tussen de formele (professionele) en de informele (zelfhulp) zorg?

- Niet-verplichtend karakter is belangrijk

Lenie heeft last van de participatiesamenleving zoals die nu gepresenteerd wordt. Het verplichte karakter vindt ze niet prettig. De tegenprestatie is verplicht om iets voor mij terug te doen. Daarnaast zijn er de bezuinigingen die haar zorgen baren. Als voorbeeld van het niet-verplichtende karakter noemt ze de zorgzame buurt, de oudersoos. Vrijwilligers hebben hier allerlei initiatieven in de wijk ontplooid en deze mensen werken vanuit een intrinsieke motivatie.

- Trots op resultaten van Steunpunt Zelfhulp

In 1992 werd het eerste huis informele zorg gerealiseerd in Eindhoven. Lenie Scholten is heel trots op wat het steunpunt zelfhulp nu bereikt heeft. Het grote probleem blijft echter de aansluiting op de professionele zorg die zelfhulp meestal nog ziet als concurrent. Mensen zijn na hun behandeling door professionals meestal niet klaar en doorverwijzing via professionele hulp gebeurt momenteel nog te weinig.

Foto: Lenie Scholten groet de staatssecretaris

Lenie merkt als ze in het land is, dat haar collega's enthousiast reageren als ze over zelfhulp praat. Erkenning van zelfhulp zou het proces vergemakkelijken. Ze benadrukt nogmaals dat ze heel trots is op de mensen die hier zitten en die zich voor zichzelf en voor elkaar willen inzetten.

3. Sterker door zelfhulp. Bezoek aan zelfhulpgroepen

De staatssecretaris bezoekt samen met de wethouder twee zelfhulpgroepen (zelfhulpgroep voor Doven en Slechthorenden en een zelfhulpgroep voor MS). Na terugkomst van beiden wordt de vraag gesteld wat hen is opgevallen aan hun bezoek aan de zelfhulpgroep.

Lenie Scholten: De noodzaak van samenwerking tussen professionele zorg en zelfhulpgroepen, omdat deze verbinding niet vanzelfsprekend is. De ervaring is dat als professionals worden uitgenodigd in de zelfhulpgroepen het voor hen een eye-opener is.

Martin van Rijn bedankt de groepen dat hij erbij mocht zijn. De ervaringen van de mensen zelf zijn belangrijk. Dan pas kun je goede zorg verlenen. Dus samen één zorg (= de formele en informele) en niet apart. De ervaringen van patiënten zouden meer centraal moeten staan. Er moet een duwtje in de rug worden gegeven in het geval van zelfhulp en daarbij moeten we vooral uitgaan van eigen kracht en het delen van de ervaringen van mensen met elkaar. Dat is heel belangrijk.

Foto: Staatssecretaris ontmoet Zelfhulpgroep voor Doven en Slechthorenden

De dagvoorzitter refereert aan de clearinghouses in het buitenland en zegt dat de steunpunten in Nederland eigenlijk clearinghouses zijn. Er wordt nog melding gemaakt van een app die gemaakt is (zelfhulp verbindt).

- ***Soepeler ondersteunen buiten de subsidieverordening om***

Lenie Scholten maakt nog melding van de problemen die ze ondervindt als ze met nieuwe initiatieven geconfronteerd wordt die ze graag zou willen ondersteunen. Dit zijn burgerinitiatieven die slecht passen binnen de huidige subsidieverordening maar die soepeler behandeld zouden moeten worden. Eindhoven heeft dit opgelost door goed te kijken naar burgers en vooral met de burgers die het aangaat te communiceren en die burgers ook een platform te geven, zodat ze kunnen adviseren, desnoods door het inhuren van een professional. Dit soort initiatieven worden gefinancierd door de gemeente buiten de subsidieverordening om.

4. De bereikbaarheid van zelfhulp. Regionale steunpunten

Iedereen die zich aan tafel bevindt stelt zich voor en geeft een samenvatting wat het steunpunt doet en in welk stadium van ontwikkeling men zich bevindt. Helaas is met de huidige steunpunten nog geen landelijke dekking bereikt. Een deelnemerslijst is aan dit verslag toegevoegd.

Foto: Staatssecretaris met vertegenwoordigers van het Steunpunt Zelfhulp Netwerk in Breda

5. Landelijke ondersteuningswensen voor de steunpunten zelfhulp

- **Beperkte steun vanuit de gemeenten**

Joke de Haas, voorzitter Zelfhulp Nederland, vraagt aandacht voor de beperkte ondersteuningsmogelijkheden voor steunpunten bij de gemeenten. Joke vertelt, dat er onder andere in Roosendaal geen geld meer verstrekt wordt voor het steunpunt. Ook de samenwerking tussen Groningen en Friesland was in de kiem gesmoord doordat een enthousiaste wethouder voortijdig vertrok.

- **Zelfhulp moet in de beleidskaders**

Informele zorg en dan specifiek zelfhulp zou in de beleidskaders moeten worden opgenomen. Joke is al vanaf 1991 bezig om deze wens te realiseren. Er zijn nu inmiddels contacten gelegd met VWS en via het ministerie van WVS recent ook met de VNG. Joke hoopt, dat met deze contacten het inzicht gaat groeien, dat zelfhulp naast mantelzorg en vrijwilligerswerk een van de drie pijlers van de informele zorg vormt.

- ***Zelfhulp kan professionele zorg niet vervangen***

Zelfhulp moet niet het afvalputje van de professionele zorg worden. In Eindhoven draaien inmiddels 120 zelfhulpgroepen en daarvoor moet je ook de juiste vrijwilligers zien te krijgen.

- ***Samenwerking in de zorg gewenst***

Het zou goed zijn als er niet meer over mensen gepraat wordt maar met mensen, zodat samenwerking in de zorg gerealiseerd kan worden. Niet óf professionele zorg of informele zorg, maar echte samenwerking. Eindhoven is een voorbeeld voor Nederland. Er zou meer gekeken moeten worden naar de persoonlijke omstandigheden van mensen.

Foto: Staatssecretaris met Joke de Haas, voorzitter van Zelfhulp Nederland

6. Slotwoord

Aan het eind van de bijeenkomst neemt staatssecretaris Van Rijn de gelegenheid om de aanwezigen te bedanken voor hun openhartig kijkje in de keuken. Ook bedankt hij Zelfhulp Nederland voor dit initiatief om hem nader over zelfhulp te informeren en het Zelfhulp Netwerk Zuid Oost Brabant voor de geboden gastvrijheid. Hij neemt een goede indruk van zelfhulp mee terug naar Den Haag.

Aanwezige organisaties en groepen

Zelfhulporganisaties

Steunpunt Zelfhulp i.o. Etten – Leur
Steunpunt Breda
Steunpunt Zelfhulp Den Bosch
Zelfhulp Netwerk Eindhoven e.o. + Raad voor de Zelfhulp
Zelfhulp Friesland
Zelfregiecentrum Nijmegen
Zelfhulp Nederland

Zelfhulpgroepen

Lymegroep
Ned. Vereniging voor Slechthorenden, afd. Eindhoven (NVVS)
Groep Seks en/of Liefde Verslaving (SLAA)
Zelfhulpgroep voor mensen met een depressie
MS groep
Groep Manisch Depressieven
Groep Hoog Sensitiviteit Samen (HSP)
Stichting Labyrint- In Perspectief Eindhoven e.o. (voor familie van mensen met psych. Problemen)
Anonieme Alcoholisten (AA)

Anderen

GGZ-E
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
Pieter van Harberden, oud onderzoeker o.a. AA, Universiteit Tilburg, dagvoorzitter

KENNISMAKINGSBEZOEK STEUNPUNTEN ZELFHULP

maandag 30 november 2015

Pand Informele Zorg

Kronehoefstraat 21-29

5612 HK Eindhoven

Programma

1 Kennismaking en welkom

2 Informele zorg in het gemeentelijk beleid

inleiding door Lenie Scholten, wethouder Eindhoven

3 Sterker door zelfhulp

ervaringen van deelnemers uit enkele zelfhulpgroepen

afhankelijk van beschikbare tijd bezoekt staatsecretaris Van Rijn een zelfhulpgroep en/of maakt kennis met vertegenwoordigers uit een of meer groepen die in ZO Brabant actief zijn.

Aanwezige groepen: Lyme groep, NVVS, Depressiegroep, MS groep, MD groep, Labyrinth, SLAA, AA.

4 De bereikbaarheid van zelfhulp. Regionale steunpunten

Kennismaking met vertegenwoordigers van Steunpunten Zelfhulp

Aanwezige steunpunten: Zelfhulp Netwerk (Oost Brabant), Zelfhulp Friesland, Steunpunt Breda, Steunpunt Zelfhulp Etten-Leur i.o.

5 Landelijke ondersteuningswensen voor de Steunpunten Zelfhulp

Inleiding door Joke de Haas, voorzitter van Zelfhulp Nederland

Bij dit kennismakingsbezoek zijn tevens aanwezig: initiatiefnemers van Zelfhulp Netwerk, leden van de Raad van Zelfhulp, GGZE, Zelfregiecentrum Nijmegen, bestuur Zelfhulp Nederland.

Dagvoorzitter: Pieter van Harberden, oud onderzoeker o.a. AA, Universiteit Tilburg